

अनुप्राण 2 P. To breathe after. -Caus. To animate, support, feed, help; mostly used in the statement of Alankāras in a sentence; उत्प्रेक्षानुप्राणिता स्वभावोक्तिः &c.

अनुप्राणनम् Breathing after, animation.

अनुप्राण 5 P. 1 To get, obtain. -2 To reach, go to, overtake; गङ्गानदीमनुप्राणाः Mb. -3 To imitate; लीलाखेल-मनुप्राणमहोक्षास्तस्य विक्रमम् R. 4. 22. -4 To arrive, come (intrans); कथमिमां भूमिमनुप्राणः K. 132; Ve. 6. -5 To get back.

अनुप्राप्त p. p. Reached, got, obtained.

अनुप्राप्तिः f. Getting to, reaching, arriving &c.

अनुप्रासः [अनुगतः रसाद्यनुगुणं प्रकृष्टमासं वर्णन्यासं समवर्ण-रचनां समवर्णोच्चारणं वा] Alliteration, repetition of similar letters, syllables or sounds; वर्णसाम्यमनुप्रासः K. P. 9; (स्वरवैसादयेऽपि व्यञ्जनसदृशत्वं वर्णसाम्यं रसाद्यनुगतः प्रकृष्टो न्यासः; अनुप्रासः शब्दसाम्यं वैषम्येऽपि स्वरस्य यत् S. D. 633.) अनुप्रास is of 5 kinds; (a) एकं or single alliteration; बकुलगन्धानन्धीकुर्वन्, कावेरीवारिपावनः पवनः; मूर्ध्नीमुद्गुत्तकृत्ताविरलगल &c. K. P. 7. (b) वृत्ति or harmonious. उदा० उन्मीलनधुगन्ध-लुब्धमधुपुण्याधूतचूताङ्कुरकीडकोकिलकाकलीकलकलैरुद्गीर्णकर्णज्वराः । नीयन्ते पथिकैः कथंकथमपि ध्यानावधानक्षणप्राप्तप्राणसमासमागमरसोद्भा-सैरमी वासराः ॥ (c) श्रुति or melodious. उदा० दृशा दग्धं मनसिजं जीवयन्ति दृशैव याः । विरुपाक्षस्य जयिनीस्ताः स्तुमो वामलोचनाः ॥ (d) अन्त्य or final; as मन्दं हसन्तः पुलकं वहन्तः. (e) लाटः; सेरराजीवनयने नयने किं निमीलिते । पश्य निर्जितकन्दर्पे कन्दर्पवशगं प्रियम् ॥ For definitions and examples see S. D. 633-38 and K. P. 9 th Ullāsa.

अनुप्लु 1 A. To run after, follow; इदमन्यतो वानरद्वयं आर्यस्य पाणिग्राहमिव संध्रयादनुप्लवते A. R. 5.

अनुप्लवः A follower, servant; सानुप्लवः प्रभुरपि क्षणदाचराणाम् R. 13. 75; सानुप्लवाः कापि यातास्त्रिमूर्ध्निस्वरदूषणाः । Mv. 7. 19.

अनुबन्ध 9 P. 1 To bind or fasten to, attach, tie, connect; सीमन्तं निजमनुबध्नाती कराभ्याम् Śi. 8. 69 forming, arranging; उभयोरपि राजेन्द्र संबन्धेनानुबन्धतां (इक्ष्वाकुकुलम्) Rām.; सखीजनानुबन्धां कथाम् Dk. 114 connected with. -2 (a) To have in the train (fig. also); न शिष्यानुबन्धीत Bhāg. (b) To bring about, cause, lead to, result in, produce as a consequence; नानुबन्धाति कुशलम् Mb.; हे वृषल ते तथा विक्षेपोऽस्तु यथा हिंसामनुबन्धाति -3 To press, importune, urge, request; पुनः पुनश्चानुबन्ध्यमाना K. 69, 133, 207, 233. -4 (a) To attend or follow closely, follow at the heels of, follow; को नु खत्त्वयमनुबन्ध्यमानस्तप-सिनीभ्यामबालसत्त्वो बालः Ś. 7; मधुकरकुलैरनुबन्ध्यमानम् K. 139; दिष्टया तावदयमनङ्गो मामिव तमभ्यनुबन्धाति K. 158, 194, 319, 347; Ki. 6. 8; Mv. 7. 18; Śi. 5. 26. (b) To chase, pursue; तच्चानुबन्ध्यमानम् K. 120; अनुबन्धता तुरगसुखमिथुनम् 132. (c) To adhere or stick to, cling to; धन्या चित्रलेखा यामनुबन्धाति देवीप्रसादः K. 221. (d) To continue, take up; तदेवानुबन्धतां तपः 322; तान्येव चिरपरिचितान्यक्षराणि मामनुबन्धन्ति U. 3 v. 1. for अनु-बन्धन्ति; वैशम्पायनागमनालापमेवानुबन्ध्य K. 262. (e) To follow, suc-ceed, come close upon; सत्योऽयं जनप्रवादो यद्विपद्विपदं सत्पसं-

पदमनुबध्नातीति K. 73; see अनुबन्ध below. -5 To foster, cherish, entertain, harbour; तेषु किं भवतः स्नेहमनुबन्धाति मानसम् Mark. P. -6 To bear, endure; अन्येषुश्चानुबध्नात्या राश्या राजा स यत्नतः Ks. 49. 47. -7 Not to burst or break loose, hold or keep together; भङ्गेऽपि हि मृगालानामनुबध्नान्ति तन्तवः H. 1. 91. -pass. To be related to or connected with.

अनुबद्ध p. p. 1 Bound, attached, tied to. -2 Following in the train, coming as a consequence; अनुबद्धार्थानर्थसंशयान् विचार्य Dk. 41. -3 Connected with, related to, relating or belonging to. -4 Constantly sticking to, being in; continued, continuous; नित्यानुबद्धकुलवैरः Ve. 1; मुग्धकाकलीहासितम् U. 3; विजुम्भकम् K. 66; बिन्दुभिरश्रुभिः 135 constantly flowing. -5 Fixed upon, directed towards; कलहंसं बकत्रायाः Dk. 33.

अनुबन्धः 1 Binding or fastening on, connection, attachment, tie (lit. & fig.); यस्यां मनश्चक्षुषोरनुबन्धस्तस्या-मुद्भिः Māl. 2; एतस्येदृशेन दर्शनेन कीदृशो मे हृदयानुबन्धः इति न जानासि U. 3 state of feeling; K. 257. -2 Uninterrupted succession, unbroken sequence, continuous flow, continuity; series, chain; बाष्पं कुरु स्थिरतया विरतानुबन्धम् Ś. 4. 15; मरणं K. 236 following up death, desire for dying; अनुबन्धाद्विरमेद्वा K. 280; यदा नात्याक्षिदेवानुबन्धम् 309 (per-istence in) following me, 317; वैरं, मत्सरं, Dk. 63, 161; सुच्यतां देवि शोकानुबन्धः K. 63 continuous sorrow; दुर्लभजन-प्रार्थना Ratn. 1; विरम विरम वहे सुब्रू धूमानुबन्धम् 4. 16; सानु-बन्धाः कथं न स्युः संपदो मे निरापदः R. 1. 64 continuous, uninterrupted; परिवृद्धरागमनुबन्धसेवया R. 9. 69 continuous enjoyment; अयं सोऽर्थोऽनर्थानुबन्धः संतृप्तः V. 5 giving rise to a chain of evils. -3 Descendants, posterity; सानुबन्धा हता ह्यसि Rām. relation, भूमेः सुतां भूमिभृतोऽनुबन्धात् Viś. Guṇā. 475. -4 Consequence, result (good or bad); आत्मदोषानुबन्धेन K. 319 in consequence of; यदप्रे चानुबन्धे च सुखम् Bg. 18. 39, 25; अनुबन्धमजानन्तः कर्मणामविचक्षणः Rām. 3. 51. 26; नार्थानां प्रकृतिं वेत्सि नानुबन्धमवेक्षसे Mb. 4. 49. 1. -5 Intention; design, motive, cause; अनुबन्धानपेक्षेत सानु-बन्धेषु कर्मसु Mb. 5. 34. 8. अनुबन्धं परिज्ञाय देशकालौ च तत्त्वतः । सारापराधौ चालोक्य दण्डं दण्डेषु पातयेत् Ms. 8. 126; पापं of evil designs. -6 An adjunct of a thing, a secondary member (मुख्यानुयायि, अप्रधानम्); (उल्का) दृश्यते सानुबन्धा च Rām. 5. 1. 63. a secondary symptom, symptomatic affection, attendant on the principal disease (वातपित्तादि-दोषाणामप्राधान्यम्); मूर्च्छानुबन्धा विषमज्वराः Suśr. -7 Connecting link or adjunct of a subject or topic; theme, matter of discussion; introductory reasons; (विषयप्रयोजनाधिकारि-संबन्धः अनुबन्धः) (an indispensable element of the Vedānta). -8 (Gram.) An indicatory syllable or letter intended to denote some peculiarity in the inflection, accent &c. of the word to which it is attached; as the ल in गल्, ण् in इण्; रिपुराप पराभावाय मध्यं प्रकृति-प्रत्ययोरिवानुबन्धः Ki. 13. 19. -9 Offence, fault. -10 An obstacle, impediment; also the clog or encumbrance of a family; domestic ties or attachment. -11 A child or pupil who follows the example set by his parent or